

DZIENNIK URZĘDOWY

KASY ROLNICZEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO

Warszawa, dnia czwartek, 4 stycznia 2024 r.

Poz. 1

ZARZĄDZENIE NR 1 PREZESA KASY ROLNICZEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO

z dnia 4 stycznia 2024 r.

w sprawie zasad umarzania, odpisywania oraz udzielania ulg w spłacie należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników i ubezpieczenie zdrowotne oraz zasad ustalania, dochodzenia, umarzania, odpisywania oraz udzielania ulg w spłacie nienależnie pobranych świadczeń

Na podstawie art. 59 ust. 3 w związku z art. 36 ust. 1 pkt 10, art. 41a, art. 41b ust. 1 oraz art. 52 i 52a ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2023 r. poz. 208, 337, 641 i 1429) zarządza się co następuje:

§ 1. W Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, zwanej dalej „Kasą” wprowadza się :

- 1) zasady umarzania, odpisywania oraz udzielania ulg w spłacie należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników i ubezpieczenie zdrowotne, stanowiące załącznik nr 1 do zarządzenia;
- 2) zasady ustalania, dochodzenia, umarzania, odpisywania oraz udzielania ulg w spłacie nienależnie pobranych świadczeń, stanowiące załącznik nr 2 do zarządzenia.

§ 2. 1. Komisje ds. umorzeń w oddziale regionalnym oraz w placówce terenowej Kasy, powołuje dyrektor oddziału w składzie co najmniej 3 osobowym, w skład którego nie może wchodzić Zastępca Dyrektora ds. finansowych oddziału regionalnego Kasy.

2. Zadania i obowiązki Komisji o której mowa w ust. 1 są określone w zarządzeniu dyrektora oddziału regionalnego Kasy.

§ 3. Do postępowań w sprawach umarzania, odpisywania oraz udzielania ulg w spłacie należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników i ubezpieczenie zdrowotne oraz z tytułu nienależnie pobranych świadczeń wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszego zarządzenia stosuje się przepisy dotychczasowe.

§ 4. Traci moc zarządzenie nr 31 Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 8 grudnia 2010 r. w sprawie trybu umarzania, odpisywania i udzielania ulg w spłacie należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników i na ubezpieczenie zdrowotne oraz z tytułu nienależnie pobranych świadczeń, zmienione zarządzeniem nr 4 Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 20 stycznia 2011 r., zarządzeniem nr 23 Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 18 października 2012 r. oraz zarządzeniem nr 24 Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 17 grudnia 2021 r.

§ 5. Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

Prezes Kasy Rolniczego
Ubezpieczenia Społecznego

Aleksandra Hadzik

Załącznik nr 1
do zarządzenia nr 1
Prezesa Kasy Rolniczego
Ubezpieczenia Społecznego
z dnia 4 stycznia 2024 r.

**Zasady umarzania, odpisywania oraz udzielania ulg w spłacie należności z tytułu
składek na ubezpieczenie społeczne rolników i ubezpieczenie zdrowotne**

Rozdział 1 Postanowienia ogólne

§ 1. Użyte określenia oznaczają:

- 1) należności z tytułu składek - składki na ubezpieczenie społeczne rolników i ubezpieczenie zdrowotne, wraz z należnymi od nich odsetkami i kosztami upomnienia;
- 2) składki bieżące - składki, których termin płatności nie upłynął;
- 3) osoba zainteresowana - osoba zobowiązana do opłacania należności z tytułu składek, a także osoba odpowiadająca rzeczowo za zobowiązania z tytułu hipoteki przymusowej;
- 4) jednostki organizacyjne Kasy - oddziały regionalne, placówki terenowe;
- 5) fundusze ubezpieczenia społecznego rolników - fundusz emerytalno-rentowy na ubezpieczenie emerytalne i rentowe oraz fundusz składkowy na ubezpieczenie wypadkowe, chorobowe i macierzyńskie.

§ 2. Umorzenie należności z tytułu składek może nastąpić na wniosek osoby zainteresowanej albo z urzędu, a w przypadku udzielenia ulgi w spłacie należności z tytułu składek - na wniosek osoby zainteresowanej.

§ 3. W sprawach o umorzenie i udzielenie ulg w spłacie należności z tytułu składek wydawane są decyzje administracyjne w trybie przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego, zwanej dalej „Kpa”.

§ 4. Decyzje w sprawach:

- 1) o umorzenie należności z tytułu składek, podejmuje Prezes Kasy, Zastępca Prezesa Kasy lub inny upoważniony pracownik Kasy;
- 2) przyznania ulgi w spłacie należności z tytułu składek podejmuje dyrektor oddziału regionalnego, kierownik placówki terenowej lub inny pracownik jednostki organizacyjnej Kasy upoważniony przez Prezesa Kasy.

§ 5. Upoważnionymi pracownikami Kasy, o których mowa w § 4 do podejmowania decyzji w sprawie o umorzenie należności z tytułu składek w kwocie nie wyższej niż wynika to z wniosku osoby zainteresowanej lub w kwocie widniejącej na koncie płatnika na dzień złożenia wniosku są:

- 1) kierownik placówki terenowej, jego zastępca albo inny pracownik placówki terenowej upoważniony przez Prezesa Kasy w przypadku, gdy:
 - a) łączna kwota należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników na funduszach ubezpieczenia społecznego rolników nie przekroczy 4.000 zł (słownie: cztery tysiące złotych),
 - b) łączna kwota należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne nie przekroczy 2.000 zł (słownie: dwa tysiące złotych);
- 2) kierownik placówki terenowej, której Prezes Kasy powierzył wykonywanie niektórych zadań przypisanych oddziałowi regionalnemu Kasy, jego zastępca, albo inny pracownik placówki terenowej upoważniony przez Prezesa Kasy w przypadku, gdy:

- a) łączna kwota należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne rolników na funduszach ubezpieczenia społecznego rolników nie przekroczy 10.000 zł (słownie: dziesięć tysięcy złotych),
 - b) łączna kwota należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne nie przekroczy kwoty 5.000 zł (słownie: pięć tysięcy złotych);
- 3) dyrektor oddziału regionalnego Kasy, jego zastępca lub inny pracownik oddziału upoważniony przez Prezesa Kasy w zakresie:
- a) odsetek za zwłokę i kosztów upomnienia - bez względu na kwotę i rodzaj ubezpieczenia, tj.: ubezpieczenia społecznego lub ubezpieczenia zdrowotnego,
 - b) należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników - gdy ich łączna kwota na funduszach ubezpieczenia społecznego rolników, nie przekracza 50.000 zł (słownie: pięćdziesiąt tysięcy złotych),
 - c) należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne - gdy ich kwota nie przekracza 25.000 zł (słownie: dwadzieścia pięć tysięcy złotych).

§ 6. Decyzje w sprawach o umorzenie należności z tytułu składek z urzędu podejmuje dyrektor oddziału regionalnego, jego zastępca lub inny pracownik oddziału regionalnego upoważniony przez Prezesa Kasy, gdy:

- 1) dłużnik zmarł, a pozostająca na jego koncie łączna kwota należności z tytułu składek na:
 - a) ubezpieczenie społeczne rolników na funduszach ubezpieczenia społecznego rolników nie przekracza 25.000 zł (słownie: dwadzieścia pięć tysięcy złotych),
 - b) ubezpieczenie zdrowotne nie przekracza 10.000 zł (słownie: dziesięć tysięcy złotych);
- 2) na koncie żyjącego dłużnika łączna kwota należności na:
 - a) ubezpieczenie społeczne rolników na funduszach ubezpieczenia społecznego rolników nie przekracza 15.000 zł (słownie: piętnaście tysięcy złotych),
 - b) ubezpieczenie zdrowotne nie przekracza 5.000 zł (słownie: pięć tysięcy złotych).

§ 7. Przy ustalaniu wysokości kwot, o których mowa w § 5 uwzględnia się należności z tytułu składek na ubezpieczenie zabezpieczone hipoteką, których ustawowe terminy przedawnienia już upłynęły, o ile osoba zainteresowana wystąpiła z wnioskiem o umorzenie tych należności.

§ 8. W przypadku, gdy należności z tytułu składek przekraczają kwoty określone w § 5 pkt 3 i § 6 decyzje w sprawie o umorzenie podejmuje Prezes Kasy, jego Zastępca lub upoważniony przez Prezesa Kasy pracownik Centrali Kasy w oparciu o dokumentację (np. wniosek osoby zainteresowanej wraz z załącznikami złożonymi do wniosku, kartę kwalifikacji i informację jednostki organizacyjnej przedstawiającą sprawę wraz z metryką sprawy) nadesłaną, bez zbędnej zwłoki, z jednostki organizacyjnej Kasy.

Rozdział 2

Wnioski o udzielenie ulg lub umorzenia

§ 9. 1. Wniosek o udzielenie ulgi w spłacie lub umorzenie należności z tytułu składek powinien spełniać wymogi formalne, określone w przepisach art. 63 Kpa.

2. Jeśli wniosek, nie zawiera żądania w zakresie formy wnioskowanej ulgi, rodzaju ubezpieczenia, kwoty bądź okresu ubezpieczenia, lub nie spełnia wymogów, o których mowa w ust. 1, wzywa się osobę zainteresowaną do uzupełnienia wniosku, z pouczeniem, o którym mowa w art. 64 § 2 Kpa.

§ 10. Wniosek o odroczenie terminu płatności należności z tytułu składek może dotyczyć składek lub rat, których termin płatności nie upłynął.

§ 11. Umorzenie należności z tytułu składek na ubezpieczenie emerytalno-rentowe poczynszy za okres od trzeciego kwartału 2004 r. oraz należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne bądź składek bieżących na te ubezpieczenia, udzielane jest z uwzględnieniem przepisów o pomocy publicznej oraz przepisów rozporządzeń Komisji Unii Europejskiej o pomocy de minimis w rolnictwie lub rybołówstwie oraz pomocy publicznej w ramach programów pomocowych.

§ 12. Umorzenie należności z tytułu składek z urzędu, następuje w przypadku ich całkowitej nieściągalności, po zaistnieniu przesłanek, wynikających z postanowień art. 41a ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników.

§ 13. Umorzenie odsetek za zwłokę następuje w całości lub w takiej części, w jakiej zostały umorzone należności z tytułu składek oraz należne koszty upomnienia.

Rozdział 3

Prowadzenie postępowania przed wydaniem decyzji w sprawach o ulgi i umorzenie

§ 14. 1. Wydanie decyzji o udzielenie ulgi lub o umorzenie poprzedzone jest ustaleniem aktualnych możliwości płatniczych osoby zainteresowanej oraz stanem finansów funduszy Kasy bądź Narodowego Funduszu Zdrowia, zwanego dalej „NFZ” (plan finansowy przepływu środków z tytułu składek zamieszczony na ogólnodostępnej stronie internetowej Kasy lub NFZ).

2. Ustalenie aktualnych możliwości płatniczych osoby zainteresowanej dokonuje się w szczególności w oparciu o:

1) dokumenty dotyczące osiągniętych:

- a) dochodów w gospodarstwie rolnym i gospodarstwie domowym (np. dochód ze sprzedaży upraw, inwentarza, dochody pozarolnicze, pobierane świadczenia itp.),
- b) niezbędnych wydatków w gospodarstwie rolnym i gospodarstwie domowym (np. zakup materiału siewnego, paliw, nawozów, środków ochrony roślin, opału,

energii elektrycznej, wyżywienia, środków higieny osobistej i leków, koszty związane z nauką dzieci, podatki, inne zobowiązania osoby zainteresowanej itp.);

- 2) dokumenty potwierdzające wystąpienie szczególnych zdarzeń losowych (np. długotrwała choroba, pożar, wypadek, zgon, klęski żywiołowe itp.);
- 3) dane z ewidencji Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa o przyznanach płatnościach;
- 4) informacje z innych instytucji, które mogłyby wpłynąć na rozstrzygnięcie sprawy (np. korzystaniu z pomocy społecznej, poniesionych stratach w gospodarstwie rolnym, stopniu efektywności egzekucji);
- 5) protokół sporządzany z wizytacji w gospodarstwie rolnym (druk KRUS UD-86);
- 6) inne dowody niewymienione w pkt 1-5 uzasadniające zastosowanie wnioskowanej ulgi lub umorzenia.

3. Dopuszcza się możliwość odstąpienia od wizytacji gospodarstwa rolnego, jeśli:

- 1) okoliczności przedstawione we wniosku, są wyczerpująco udokumentowane lub istnieje możliwość ich potwierdzenia z urzędu;
- 2) przedstawiona we wniosku okoliczność poniesienia strat związanych z wystąpieniem niekorzystnych zjawisk atmosferycznych jest potwierdzona protokołem z oszacowania strat.

4. Po zebraniu materiału dowodowego o którym mowa w ust. 2, dokonuje się analizy łącznych dochodów i niezbędnych wydatków osoby zainteresowanej i szacuje się miesięczny dochód przypadający na jedną osobę zamieszkującą we wspólnym gospodarstwie domowym z osobą zainteresowaną. Dodatkowo można uwzględnić szacunkowy miesięczny dochód osiągniany w gospodarstwie rolnym, obliczony na podstawie obwieszczenia Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w sprawie wysokości przeciętnego dochodu z pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych z 1 ha przeliczeniowego w danym roku. Analiza łącznych dochodów i niezbędnych wydatków osoby zainteresowanej powinna być dołączona do karty kwalifikacji wniosku (druk KRUS UD-21).

§ 15. 1. Wniosek o udzielenie ulgi w spłacie lub umorzenie należności z tytułu składek w sytuacji, gdy sprawa nie wymaga zbierania innych dowodów, niż załączone do wniosku oraz informacji lub wyjaśnień, powinien zostać rozpatrzony, nie później niż w terminie 30 dni od dnia złożenia wniosku.

2. W przypadku, gdy rozpatrzenie wniosku o udzielenie ulgi w spłacie lub umorzenie należności z tytułu składek nie może zostać zakończone w terminie wymienionym w ust. 1, zawiadamia się osobę zainteresowaną o terminie załatwienia wniosku, nie później niż w ciągu dwóch miesięcy od dnia złożenia wniosku, z uwzględnieniem terminów dla dokonania dodatkowych czynności przewidzianych w przepisach prawa (druk KRUS UD-87).

3. Jeśli termin wskazany w zawiadomieniu, o którym mowa w ust. 2, nie zostanie zachowany, wydaje się postanowienie o nowym terminie rozpatrzenia wniosku ze wskazaniem okoliczności, które są podstawą zmiany tego terminu (druk KRUS UD-86).

§ 16. 1. Po zakończeniu postępowania wyjaśniającego, a przed wydaniem decyzji, zawiadamia się osobę zainteresowaną o możliwości zajęcia stanowiska w kwestii materiału dowodowego, dodatkowo zebranego przez Kasę (druk KRUS UD-67).

2. Po zakończeniu postępowania wyjaśniającego w sprawie o umorzenie należności z tytułu składek, pracownik komórki organizacyjnej ds. ubezpieczeń sporządza kartę kwalifikacji wniosku (druk KRUS UD-21), którą przedkłada do zaopiniowania Komisji ds. umorzeń oraz do wstępnej kwalifikacji:

- 1) kierownikowi placówki terenowej, lub jego zastępcy albo innemu pracownikowi upoważnionemu przez Prezesa Kasy, jeśli decyzję wydaje dyrektor oddziału regionalnego;
- 2) dyrektorowi oddziału regionalnego, lub jego zastępcy, albo innemu pracownikowi upoważnionemu przez Prezesa Kasy, jeśli decyzję wydaje Prezes Kasy.

§ 17. Postanowienia § 16 ust. 2 stosuje się do umorzenia należności z tytułu składek z urzędu.

Rozdział 4

Udzielanie ulg w spłacie należności z tytułu składek

§ 18. 1. Na wniosek osoby zainteresowanej można udzielić ulgi w spłacie należności z tytułu składek, w formie:

- 1) odroczenia terminu płatności składek bieżących lub rat;
- 2) rozłożenia spłaty należności z tytułu składek na raty;
- 3) zmiany warunków spłaty należności z tytułu składek w ratach poprzez zmianę wysokości rat, bądź terminów ich zapłaty.

2. Udzielenie ulgi, o której mowa w ust. 1, może nastąpić w sytuacji, gdy istnieją udokumentowane trudności płatnicze osoby zainteresowanej, a uzasadniony interes publiczny Kasy lub NFZ nie stoi temu na przeszkodzie.

§ 19. 1. Kasa wydaje decyzję administracyjną w sprawie przyznania ulgi w spłacie należności z tytułu składek, w formie o której mowa w § 18 w ust. 1, zawierającą warunki zawarcia układu ratalnego, odroczenia terminu spłaty należności z tytułu składek lub zmianę tych warunków.

2. Termin odroczenia płatności składek bieżących, rat albo zmiany terminów zapłaty rat nie powinien być dłuższy niż dwa kwartały.

3. W przypadku, gdy we wniosku osoba zainteresowana nie określi wysokości raty lub liczby rat, wówczas wysokość minimalnej raty nie powinna być niższa niż kwota 150 zł (słownie: sto pięćdziesiąt złotych). Dopuszcza się możliwość ustalenia ostatniej raty w niższej wysokości.

4. Termin płatności rat wyznacza się co miesiąc.

5. Rozłożenie na raty należności z tytułu składek nie powoduje wstrzymania wysłania wniosku do sądu o dokonanie zabezpieczenia wierzytelności Kasy, poprzez wpis hipoteki przymusowej w księdze wieczystej nieruchomości.

6. W przypadku wystąpienia przejściowych trudności płatniczych, na wniosek osoby zainteresowanej, przy wyznaczaniu terminu płatności rat pomija się miesiące, w których przypada ustawowy termin płatności składek bieżących.

7. Dopuszcza się, w wyjątkowych sytuacjach, możliwość rozłożenia na raty należności z tytułu składek objętych postępowaniem egzekucyjnym, w przypadku, przedłużającej się

egzekucji lub braku wpływów z egzekucji, o ile osoba zainteresowana ma uregulowane koszty egzekucyjne i koszty upomnienia. Wówczas niezwłocznie zawiadamia się organ egzekucyjny o rozłożeniu na raty należności z tytułu składek objętej postępowaniem egzekucyjnym.

8. Należności z tytułu składek zabezpieczone hipoteką, mogą być rozłożone na raty. Wysokość raty należności, której termin płatności już upłynął, określony został w zarządzeniu Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w sprawie wprowadzenia instrukcji techniczno-biurowej w zakresie wykonywania zadań dotyczących podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników i ubezpieczeniu zdrowotnemu oraz rozliczeń z tytułu składek na te ubezpieczenia.

§ 20. 1. Kasa wydaje decyzję administracyjną o wygaśnięciu decyzji w sprawie przyznania ulgi w spłacie należności z tytułu składek w przypadku:

- 1) niedotrzymania wyznaczonego terminu płatności odroczonej składek bieżących lub rat należności z tytułu składek;
- 2) nieprzystąpienia do realizacji układu ratalnego lub nieopłacenia co najmniej dwóch rat należności z tytułu składek przez osobę zainteresowaną.

2. W przypadku wygaśnięcia decyzji w sprawie rozłożenia spłaty należności z tytułu składek na raty, odsetki za zwłokę pobiera się od kwoty stanowiącej różnicę pomiędzy kwotą należną a wpłaconą, od dnia następnego po upływie terminu płatności składki do dnia wpłaty włącznie.

3. W sytuacji, gdy osoba zainteresowana złożyła wniosek o odroczenie terminu płatności raty należności z tytułu składek przed upływem terminu jej płatności, albo nieterminowe opłacenie raty spowodowane było wystąpieniem zdarzeń losowych, o których osoba zainteresowana poinformowała Kasę, nie stosuje się ust. 1 - 2.

§ 21. Kasa wydaje oddzielne decyzje w przypadku złożenia przez osobę zainteresowaną jednocześnie wniosku o udzielenie ulgi lub/i umorzenie należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników oraz na ubezpieczenie zdrowotne.

Rozdział 5

Należności z tytułu składek, których ustawowe terminy przedawnienia upłynęły

§ 22. 1. Przy ustalaniu należności z tytułu składek, których termin przedawnienia upłynął (brak możliwości prawnych na ich egzekwowanie w drodze egzekucji administracyjnej), komórka organizacyjna ds. ubezpieczeń uwzględnia podjęte działania przerywające bądź zawieszające bieg terminu przedawnienia, o których mowa w art. 41b ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników.

2. W przypadku, gdy prawo do dochodzenia należności z tytułu składek w drodze egzekucji administracyjnej uległo przedawnieniu, komórka organizacyjna ds. ubezpieczeń sporządza kartę kwalifikacji wniosku o odpisanie z konta płatnika przedawnionych należności z tytułu składek (druk KRUS UD-21) i przedkłada do decyzji:

- 1) kierownikowi placówki terenowej lub jego zastępcy albo innemu pracownikowi upoważnionemu przez Prezesa Kasy, gdy przedawnione należności z tytułu składek nie przekraczają 2.000 zł (słownie: dwa tysiące złotych);

- 2) kierownikowi placówki terenowej, której Prezes Kasy powierzył wykonywanie niektórych zadań przypisanych oddziałowi regionalnemu lub jego zastępcy, albo innemu pracownikowi placówki terenowej upoważnionemu przez Prezesa Kasy, gdy przedawnione należności z tytułu składek wynoszą powyżej 2.000 zł (słownie: dwa tysiące złotych) do 5.000 zł (słownie: pięć tysięcy złotych);
- 3) dyrektorowi oddziału regionalnego lub jego zastępcy albo innemu pracownikowi upoważnionemu przez Prezesa Kasy gdy przedawnione należności z tytułu składek wynoszą powyżej 5.000 zł (słownie: pięć tysięcy złotych).

3. Przed podjęciem decyzji, o której mowa w ust. 2, dyrektor oddziału regionalnego /kierownik placówki terenowej, jego zastępca lub inny pracownik jednostki organizacyjnej upoważniony przez Prezesa Kasy może wystąpić do Komisji ds. umorzeń o opinię w tej sprawie.

4. Przy odpisaniu należności z tytułu składek przedawnionych nie wydaje się decyzji administracyjnej.

Rozdział 6

Postanowienia końcowe

§ 23. Zasady księgowania, oraz wykazywania w sprawozdawczości statystycznej należności umorzonych, rozłożonych na raty, odroczonej terminów płatności określa zarządzenie Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w sprawie wprowadzenia instrukcji techniczno-biurowej w zakresie wykonywania zadań dotyczących podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników i ubezpieczeniu zdrowotnemu oraz rozliczeń z tytułu składek na te ubezpieczenia oraz zarządzenie Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w sprawie wprowadzenia formularzy statystycznych.

§ 24. Wzory decyzji w zakresie udzielania ulgi i umorzeń w spłacie należności z tytułu składek oraz druki wymienione w niniejszym załączniku są zamieszczone w Zintegrowanym Systemie Zarządzania.

Załącznik nr 2
do zarządzenia nr 1
Prezesa Kasy Rolniczego
Ubezpieczenia Społecznego
z dnia 4 stycznia 2024 r.

**Zasady ustalania, dochodzenia, umarzania, odpisywania oraz udzielania ulg
w spłacie nienależnie pobranych świadczeń**

Rozdział 1

Postanowienia ogólne

§ 1. Użyte w załączniku określenia oznaczają:

- 1) świadczenie – wszystkie świadczenia pieniężne wypłacane przez Kasę;
- 2) odsetki – odsetki ustawowe za opóźnienie;
- 3) należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń - kwoty nienależnie pobranych świadczeń ustalone prawomocną decyzją oraz kwoty odsetek i kosztów upomnienia;
- 4) osoba zainteresowana – osoba wnioskująca o umorzenie bądź udzielenie ulg w spłacie nienależnie pobranych świadczeń;
- 5) dłużnik – osoba zobowiązana do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia;
- 6) jednostki organizacyjne Kasy – oddziały regionalne, placówki terenowe;
- 7) nienależnie pobrane świadczenie - świadczenie wypłacone mimo braku prawa do jego pobierania.

§ 2. W sprawach o umorzenie należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń wydawane są decyzje administracyjne w trybie przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego, zwanej dalej „Kpa”.

§ 3. Rozłożenie na raty kwot należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń albo odroczenie terminu ich płatności następuje w formie umowy.

§ 4. Decyzje o umorzeniu, rozłożeniu na raty lub odroczeniu terminu płatności należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń, podejmuje Prezes Kasy lub jego zastępca bądź inny upoważniony pracownik Kasy.

§ 5. Osobami upoważnionymi do podejmowania decyzji w sprawie o umorzenie należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń są dyrektor oddziału regionalnego Kasy, jego zastępca, kierownik placówki terenowej Kasy, jego zastępca, lub inny pracownik jednostki organizacyjnej Kasy upoważniony przez Prezesa Kasy w przypadku:

- 1) gdy kwota nienależnie pobranego świadczenia pozostała do spłaty, wraz z odsetkami i kosztami upomnienia nie przekracza kwoty równej trzydziestokrotności najniższej emerytury;
- 2) odsetek i kosztów upomnienia – bez względu na kwotę.

§ 6. Osobami upoważnionymi do udzielania ulg w spłacie należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń, w tym do zawierania umowy w sprawie o rozłożenie na raty lub odroczenie terminu płatności należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń są dyrektor oddziału regionalnego Kasy, jego zastępca, kierownik placówki terenowej Kasy,

jego zastępca, lub inny pracownik oddziału regionalnego, placówki terenowej upoważniony przez Prezesa Kasy.

§ 7. Do podejmowania decyzji o odpisaniu kwot świadczeń uznanych za nadpłacone i należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń, niezależnie od ich wysokości, upoważnieni są dyrektor oddziału regionalnego Kasy, jego zastępca, kierownik placówki terenowej Kasy, jego zastępca, lub inny pracownik jednostki organizacyjnej Kasy upoważniony przez Prezesa Kasy.

§ 8. W przypadku, gdy pozostałe do spłaty należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń, o umorzenie których zwróci się osoba zainteresowana przekraczają kwoty określone w § 5 pkt 1, decyzje w sprawach o umorzenie podejmuje Prezes Kasy, jego Zastępca lub upoważniony przez Prezesa Kasy pracownik Centrali Kasy.

Rozdział 2

Ustalanie nienależnie pobranych świadczeń

§ 9. Za nienależnie pobrane świadczenia uważa się:

- 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania;
- 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia jednostki organizacyjnej Kasy w błąd przez osobę pobierającą świadczenia;
- 3) świadczenia przyznane na podstawie decyzji, której następnie stwierdzono nieważność z powodu jej wydania bez podstawy prawnej lub z rażącym naruszeniem prawa albo świadczenia przyznane na podstawie decyzji, która została następnie uchylona w wyniku wznowienia postępowania i osobie odmówiono prawa do świadczenia;
- 4) świadczenia wypłacone z przyczyn niezależnych od Kasy osobie innej niż wskazana w decyzji Kasy.

§ 10. 1. Osoba, która pobrała nienależne świadczenie pieniężne jest zobowiązana do jego zwrotu wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego.

2. Odsetki od nienależnie pobranych świadczeń pieniężnych ustala się, poczynając od dnia następującego po dniu wypłaty nienależnego świadczenia do dnia spłaty, z wyjątkiem rodzicielskich świadczeń uzupełniających i świadczeń uzupełniających z tytułu niezdolności do samodzielnej egzystencji, gdzie odsetki ustala się od pierwszego dnia miesiąca następującego po dniu wypłaty świadczenia do dnia spłaty.

3. Jeżeli osoba pobierająca świadczenie zawiadomiła jednostkę organizacyjną Kasy o zajściu okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty, a mimo to świadczenia były nadal wypłacane, kwoty nienależnie pobranych świadczeń podlegają zwrotowi bez odsetek.

4. Od kwot nienależnie pobranych, które są potrącane z wypłacanych świadczeń, odsetki nalicza się tylko do dnia wydania decyzji (druk KRUS SR-34). Dalszych odsetek nie nalicza się, chyba że spłata należności zostanie przerwana.

5. Od kwot nienależnie pobranych świadczeń, które rozłożono na raty, albo których termin płatności odroczone określonych w § 45 ust. 2-3, nie nalicza się odsetek, począwszy od dnia wpływu wniosku o udzielenie tych ulg.

6. W przypadku zwrotu należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń w terminie wskazanym w decyzji zobowiązującej do zwrotu tych należności, nie nalicza się odsetek od spłaconych należności za okres od dnia przypadającego po dniu wydania decyzji do dnia spłaty.

7. Nie nalicza się odsetek od należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń odpisanych z tytułu przedawnienia.

§ 11. Kwota należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń obejmuje cały okres ich wypłacania, przy czym nie można żądać zwrotu należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń za okres dłuższy niż ostatnie 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła Kasę o zajściu okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, a mimo to świadczenia były jej nadal wypłacane, w pozostałych przypadkach – za okres dłuższy niż ostatnie 3 lata.

§ 12. Ustaloną kwotę należności z tytułu nienależnie pobranego świadczenia pomniejsza się o kwotę nadpłaconych przez osobę zainteresowaną składek na ubezpieczenie społeczne rolników.

§ 13. 1. W terminie nie dłuższym niż 14 dni od ujawnienia nadpłaconego świadczenia, pracownik komórki organizacyjnej ds. świadczeń sporządza notatkę służbową o ujawnieniu nadpłaty.

2. Za datę ujawnienia nadpłaconego świadczenia uznaje się datę powzięcia przez pracownika komórki organizacyjnej ds. świadczeń prowadzącego sprawę informacji o zawyżonej wypłacie świadczenia.

3. Notatka o ujawnieniu nadpłaty określa, czy nadpłata jest nienależnie pobranym świadczeniem i podlega akceptacji dyrektora oddziału regionalnego Kasy, jego zastępcy, kierownika placówki terenowej Kasy, jego zastępcy, lub innego pracownika jednostki organizacyjnej Kasy upoważnionego przez Prezesa Kasy.

§ 14. W terminie 7 dni od akceptacji notatki przez osobę, o której mowa w § 13 ust. 3, kwotę nadpłaty wpisuje się do rejestru nadpłat.

§ 15. W przypadku uznania, że nadpłata stanowi należność z tytułu nienależnie pobranego świadczenia, w terminie nie dłuższym niż 14 dni od akceptacji notatki przez osobę, o której mowa w § 13 ust. 3, wydaje się decyzję o żądaniu zwrotu nienależnie pobranych świadczeń.

§ 16. Nie jest należnością z tytułu nienależnie pobranego świadczenia świadczenie nadpłacone w wyniku:

- 1) niepouczenia świadczeniobiorcy przez Kasę o okolicznościach powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczenia albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub części. Pouczenie osoby pobierającej świadczenie powinno być dokonane na piśmie;
- 2) błędu rachunkowego popełnionego przez pracownika Kasy przy ustalaniu wysokości świadczenia, bądź jego części albo wypłacenia błędnie ustalonej kwoty wyrównania świadczenia;
- 3) niezastosowania ograniczenia wysokości świadczenia do kwoty wynikającej z przepisów prawa powszechnie obowiązującego;
- 4) podjęcia wypłaty świadczenia od niewłaściwej daty;
- 5) zgonu świadczeniobiorcy, uprawnionego do emerytury/renty wypłacanej kwartalnie, w pierwszym lub w drugim miesiącu kwartału;
- 6) błędnej interpretacji przepisów, dokonanej przez pracownika Kasy, powodującej wypłatę świadczenia w wyższej wysokości;
- 7) przyznania prawa do świadczenia, mimo iż z dokumentacji wynika, że prawo to nie przysługuje.

Rozdział 3

Dochodzenie zwrotu należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń

§ 17. Należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń podlegają potrąceniu z wypłacanych świadczeń, a jeżeli prawo do świadczeń nie istnieje – ściągnięciu w trybie przepisów ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, z zastrzeżeniem sytuacji, o której mowa w § 45 ust. 2-3.

§ 18. W przypadku uznania, że nadpłata stanowi należność z tytułu nienależnie pobranego świadczenia i nie ma możliwości potrącenia jej z bieżącego świadczenia, wydaje się decyzję o żądaniu zwrotu należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń (druk KRUS SR-42). Oryginał decyzji wysyła się do osoby zainteresowanej, kopię decyzji włącza się do akt sprawy, kolejną kopię przekazuje się do komórki organizacyjnej ds. finansowych. W przypadku braku wpłaty w terminie 14 dni od uprawomocnienia się decyzji, jej kopię przekazuje się do pracownika prowadzącego postępowanie egzekucyjne.

§ 19. 1. Jeżeli należność z tytułu nienależnie pobranego świadczenia kwalifikuje się do potrącania z wypłacanych przez Kasę świadczeń, wydaje się decyzję o wysokości należności z tytułu nienależnie pobranego świadczenia i potrąceniu z emerytury albo renty rolniczej (druk KRUS SR-34). Oryginał decyzji wysyła się do osoby zainteresowanej, kopię decyzji włącza się do akt sprawy, kolejną kopię przekazuje się do komórki organizacyjnej ds. finansowych.

2. W razie przyznania lub podwyższenia świadczeń za okres wsteczny, Kasa ma prawo potrącić na zaspokojenie należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń kwotę wyrównania należną do miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym wydano decyzję

ustalającą prawo do świadczeń lub decyzję ustalającą prawo do świadczeń w podwyższonej wysokości.

§ 20. W decyzjach, o których mowa w § 18 i 19 wykazuje się odsetki tylko za okres do dnia wydania decyzji łącznie.

§ 21. Decyzje, o których mowa w § 18 i 19 należy wysłać za zwrotnym potwierdzeniem odbioru.

§ 22. Jeżeli osoba zobowiązana ureguje w całości lub części powstałe zadłużenie, wydaje się decyzję uwzględniającą tę spłatę.

§ 23. Jeżeli istnieje uzasadnione podejrzenie, że świadczeniobiorca pobrał nienależne świadczenie na podstawie fałszywych dokumentów, niezależnie od żądania zwrotu nadpłaconej kwoty, po uprawomocnieniu się decyzji, o których mowa w § 18 i 19 zawiadamia się organy ścigania.

§ 24. Odwołanie od decyzji o zwrocie nienależnie pobranego świadczenia powoduje wstrzymanie dokonywania potrąceń do czasu rozstrzygnięcia sprawy przez organ odwoławczy lub do czasu zmiany decyzji uwzględniającej roszczenie. Oczekiwanie na uprawomocnienie się decyzji żądającej zwrotu nienależnie pobranego świadczenia nie wstrzymuje wykonania decyzji o zmniejszeniu wysokości świadczenia lub o całkowitym zaprzestaniu jego wypłacania, np. gdy okaże się, że świadczeniobiorca nie ma prawa do pobierania części uzupełniającej renty rolniczej.

§ 25. W przypadku wyroku organu odwoławczego stwierdzającego obowiązek zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, należy nie później niż w terminie 14 dni od otrzymania prawomocnego wyroku, poinformować świadczeniobiorcę o kwocie nienależnie pobranego świadczenia pozostałej do spłaty, tj. o należności głównej i odsetkach, w tym o kwocie dalszych odsetek oraz zobowiązać do spłaty, w terminie 14 dni od otrzymania pisma.

§ 26. W przypadku, gdy dłużnikowi zostanie zawieszona wypłata świadczenia lub utraci prawo do świadczenia, z którego były potrącane kwoty nienależnie pobrane, należy niezwłocznie poinformować go o kwocie pozostałej do spłacenia wraz z dalszymi odsetkami oraz zobowiązać do spłaty w terminie 14 dni od otrzymania pisma.

§ 27. W przypadku przywrócenia prawa do świadczenia lub przyznania nowego świadczenia – po ustaleniu salda kwot nienależnie pobranych świadczeń z komórkami/jednostkami organizacyjnymi prowadzącymi egzekucję – podejmuje się niezwłocznie potrącenia tych kwot.

§ 28. Jeżeli osoba zobowiązana do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń wyjechała za granicę do państwa członkowskiego UE/EFTA, Wielkiej Brytanii lub państwa, z którym została zawarta umowa dwustronna o zabezpieczeniu społecznym, dokonuje się potrąceń

z wypłacanej polskiej emerytury lub renty rolniczej na warunkach i w granicach własnego ustawodawstwa.

§ 29. 1. Zgodnie z postanowieniami art. 72 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego zwanego dalej "rozporządzeniem 987/2009", a także zgodnie z postanowieniami art. SSCI.56 ust. 1 Załącznika SSC-7 do Protokołu w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego do Umowy o handlu i współpracy między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej z jednej strony a Zjednoczonym Królestwem Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z drugiej strony, zwanego dalej „Protokołem do Umowy o handlu i współpracy”, jeżeli jednostka organizacyjna Kasy wypłaciła danej osobie nienależne świadczenia, instytucja ta może, na warunkach i w granicach przewidzianych w stosowanym przez tę instytucję ustawodawstwie, wystąpić do instytucji każdego innego państwa członkowskiego UE/EFTA, Wielkiej Brytanii, odpowiedzialnej za wypłatę świadczeń zainteresowanemu o potrącenie nienależnej kwoty z kwot zaległych lub bieżących płatności należnych tej osobie niezależnie od działu zabezpieczenia społecznego, w ramach którego świadczenie jest wypłacane.

Instytucja tego państwa członkowskiego potrąca odnośną kwotę na warunkach i w granicach przewidzianych w stosowanym przez nią ustawodawstwie dla takiej procedury wyrównawczej, w taki sam sposób, jak w przypadku, gdyby sama nadpłaciła świadczenie oraz sama przekazuje potrąconą kwotę jednostce organizacyjnej Kasy, która wypłaciła nienależne świadczenia.

Analogiczny tryb postępowania obowiązuje jednostkę organizacyjną Kasy w przypadku wystąpienia do niej instytucji państwa członkowskiego UE/EFTA, Wielkiej Brytanii o potrącenie nienależnie pobranej kwoty świadczenia z kwot zaległych lub bieżących płatności należnych tej osobie.

2. W drodze odstępstwa od sposobu postępowania, o którym mowa w ust. 1 stosownie do art. 72 ust. 2 rozporządzenia 987/2009 oraz art. SSCI.56 ust. 2 Załącznika SSC-7 Protokołu do Umowy o handlu i współpracy, jeżeli w trakcie przyznawania lub dokonywania przeliczenia świadczeń z tytułu inwalidztwa, emerytur i rent rodzinnych, zgodnie z postanowieniami rozdziału 4 i 5 tytułu III rozporządzenia podstawowego lub rozdziałem 4 i 5 tytułu III Protokołu do Umowy o handlu i współpracy jednostka organizacyjna Kasy wypłaciła danej osobie nienależną kwotę świadczeń, to może ona wystąpić do instytucji każdego innego państwa członkowskiego UE/EFTA, Wielkiej Brytanii, odpowiedzialnej za wypłatę odnośnych świadczeń zainteresowanemu, o potrącenie nadpłaty z zaległych kwot należnych osobie zainteresowanej.

Po uzyskaniu z tej instytucji informacji o wysokości zaległych kwot należnych osobie zainteresowanej, jednostka organizacyjna Kasy powiadamia tę instytucję w terminie dwóch miesięcy o wysokości nienależnie pobranej kwoty.

3. Jeżeli - stosownie do art. 72 ust. 2 rozporządzenia 987/2009 oraz art. SSCI.56 ust. 2 Załącznika SSC-7 Protokołu do Umowy o handlu i współpracy - w trakcie przyznawania lub dokonywania przeliczenia świadczeń z tytułu inwalidztwa, emerytur i rent rodzinnych, zgodnie z postanowieniami rozdziału 4 i 5 tytułu III rozporządzenia podstawowego lub rozdziałem 4 i 5 tytułu III Protokołu do Umowy o handlu i współpracy, nienależną kwotę

świadczeń wypłaciła danej osobie instytucja państwa członkowskiego UE/EFTA, Wielkiej Brytanii, to może ona wystąpić do jednostki organizacyjnej Kasy o potrącenie nadpłaty z zaległych kwot należnych osobie zainteresowanej. W takim przypadku jednostka organizacyjna Kasy przekazuje instytucji państwa członkowskiego UE/EFTA, Wielkiej Brytanii informację o wysokości zaległych kwot należnych osobie zainteresowanej. Po uzyskaniu z jednostki Kasy przedmiotowych informacji instytucja państwa członkowskiego UE/EFTA, Wielkiej Brytanii powiadamia jednostkę organizacyjną Kasy w terminie dwóch miesięcy o wysokości nienależnie pobranej kwoty. Po upływie tego terminu jednostka organizacyjna Kasy niezwłocznie wypłaca zaległe kwoty osobie zainteresowanej.

Rozdział 4

Umarzanie należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń

§ 30. 1. Postępowanie w sprawie umorzenia należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń wszczyna się na wniosek złożony przez dłużnika do ich spłaty lub działającą w jej imieniu w ramach pełnomocnictwa/upoważnienia.

2. W przypadkach, gdy dłużnik jest niezdolny do samodzielnego wystąpienia z wnioskiem o umorzenie, wniosek taki może złożyć osoba sprawująca faktyczną opiekę nad dłużnikiem.

3. Wniosek o umorzenie należności z tytułu nienależnie pobranego świadczenia powinien spełniać wymogi formalne, określone w art. 63 Kpa.

4. Jeśli wniosek nie zawiera sprecyzowanego żądania w zakresie kwoty, należy wezwać osobę zainteresowaną do sprecyzowania treści żądania.

5. W sytuacji, gdy wniosek nie spełnia pozostałych wymogów, o których mowa w ust. 2, należy wezwać osobę zainteresowaną do usunięcia braków w wyznaczonym terminie, nie krótszym niż 7 dni, z pouczeniem, że nieusunięcie tych braków spowoduje pozostawienie wniosku bez rozpoznania, stosownie do art. 64 § 2 Kpa.

§ 31. Wystąpienie z wnioskiem o umorzenie należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń nie wstrzymuje potrąceń ze świadczenia, wymagalności kolejnych rat spłacanych w układzie ratalnym i egzekucji świadczenia oraz biegu naliczania odsetek.

§ 32. W każdym przypadku wniesienia wniosku o umorzenie należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń, w całości lub części, przeprowadzane jest postępowanie wyjaśniające dotyczące wszystkich okoliczności przedstawionych we wniosku i możliwości płatniczych dłużnika. Ustalenia te i dokumenty, potwierdzające wskazane we wniosku okoliczności mają decydujące znaczenie w podjęciu decyzji w sprawie umorzenia należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń.

§ 33. Po zakończeniu postępowania w sprawie umorzenia należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń należy sporządzić wniosek na druku KRUS SR-35, który po zaopiniowaniu przez Komisję ds. umarzania jest przedstawiany do decyzji dyrektora oddziału regionalnego Kasy lub jego zastępcy, albo kierownika placówki terenowej Kasy lub

jego zastępcy, bądź innego pracownika jednostki organizacyjnej Kasy upoważnionego przez Prezesa Kasy.

§ 34. Decyzję o umorzeniu należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń podejmuje się w wyjątkowych przypadkach, gdy ze zgromadzonej dokumentacji wynika, że:

- 1) dłużnik nie posiada majątku, z którego można dochodzić zwrotu należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń;
- 2) w wyniku potrąceń kwoty nadpłaty z emerytury lub renty bądź egzekucji nadpłaty z majątku dłużnika, dłużnik lub osoby pozostające na jego utrzymaniu byłiby pozbawieni podstawowych środków utrzymania;
- 3) występują inne szczególne okoliczności powodujące trudną sytuację materialną i rodzinną dłużnika, np. choroba własna dłużnika lub członka rodziny, klęski żywiołowe, kradzież, itp.

§ 35. W przypadku, gdy pozostałe do spłaty należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń, o umorzenie których zwróci się osoba zainteresowana, przekraczają kwoty określone w § 5 pkt 1 niezbędną dokumentację, zawierającą zaopiniowany, zgodnie z § 33 wniosek (druk KRUS SR-35), opis stanu sprawy oraz stanowisko wraz z uzasadnieniem w sprawie umorzenia, należy przekazać do Biura Świadczeń Centrali Kasy.

§ 36. Jeżeli osoba zainteresowana złoży odwołanie do sądu od decyzji, o której mowa w § 15 oraz wniosek o umorzenie należności z tytułu nienależnie pobranego świadczenia, akta sprawy wraz z odpowiedzią na odwołanie należy przekazać do właściwego sądu i poinformować dłużnika, że wydana decyzja nie jest prawomocna oraz nie podlega wykonaniu do czasu rozstrzygnięcia sprawy przez sąd.

Rozdział 5

Wydawanie decyzji w sprawie umorzenia należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń

§ 37. Decyzja w sprawie umarzania należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń powinna spełniać wymogi formalne, określone w art. 107 Kpa.

§ 38. Osoba zainteresowana, która nie zgadza się z rozstrzygnięciem zawartym w decyzji, o której mowa w § 37 ma prawo:

- 1) w terminie 14 dni od daty jej doręczenia zwrócić się z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy;
- 2) w terminie 30 dni od dnia jej doręczenia zaskarżyć decyzję do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie;
- 3) w trakcie biegu terminu na zwrócenie się o ponowne rozpatrzenie sprawy złożyć oświadczenie o zrzeczeniu się prawa do wniesienia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy; decyzja staje się ostateczna i prawomocna od dnia doręczenia oświadczenia przez ostatnią ze stron postępowania.

§ 39. 1. W przypadku zgłoszenia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy o umorzenie należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń - po ponownym rozpatrzeniu przedstawionych argumentów i ewentualnym przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego (jeżeli we wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy przedstawiono niezbadane dotąd argumenty) zmienia się decyzję w całości lub części i wydaje nową, uwzględniając argumenty osoby zainteresowanej, bądź utrzymuje w mocy wcześniej wydaną decyzję.

2. W sytuacji złożenia przez osobę zainteresowaną kolejnego wniosku o umorzenie należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń, po wydaniu decyzji wymienionych w ust. 1, jeżeli wniosek nosi cechy wniosku o wznowienie postępowania i zawiera jedną z przesłanek wymienionych w art. 145 § 1 Kpa, wszczyna się postępowanie w sprawie wznowienia postępowania zakończonego decyzją ostateczną.

3. Po wydaniu postanowienia, w sprawie wznowienia postępowania należy ustalić, czy faktycznie zaistniała powołana przesłanka. W przypadku jej braku wydaje się decyzję odmawiającą uchylenia decyzji dotychczasowej, a w przypadku zaistnienia nowych okoliczności rozpatruje się sprawę na nowo.

4. W sytuacji złożenia przez osobę zainteresowaną kolejnego wniosku o umorzenie po wydaniu decyzji wymienionych w ust. 1, jeżeli wniosek nie jest wnioskiem o wznowienie postępowania, ponieważ nie zawiera przesłanek wymienionych w art. 145 § 1 Kpa, na podstawie art. 149 § 3 Kpa wydaje się decyzję o odmowie wznowienia postępowania.

5. Decyzję, o której mowa w ust. 4 wydaje się w szczególności w sprawach, w których istnieje niedopuszczalność wznowienia postępowania z przyczyn przedmiotowych (brak zadłużenia w dniu złożenia wniosku) lub podmiotowych (wniosek od osoby niebędącej stroną) oraz gdy wniosek o wznowienie postępowania został złożony z uchybieniem terminów określonych w art. 148 Kpa.

§ 40. W sprawach, w których składane przez osoby zainteresowane pisma nie spełniają przesłanek skargi w myśl przepisów art. 54 i 57 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, wydaje się decyzję, o której mowa w § 39 ust. 4.

§ 41. Jeżeli podjęte rozstrzygnięcie nie realizuje w pełni wniosku osoby zainteresowanej, wydana decyzja powinna być przesłana za zwrotnym potwierdzeniem odbioru.

Rozdział 6

Udzielanie ulg w spłacie należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń

§ 42. Postępowanie w sprawie udzielenia ulg w spłacie należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń wszczyna się na wniosek złożony przez osobę zainteresowaną lub działającą w jej imieniu w ramach pełnomocnictwa/upoważnienia. W przypadkach, gdy dłużnik jest niezdolny do samodzielnego wystąpienia z wnioskiem o umorzenie, wniosek taki może złożyć osoba sprawująca faktyczną opiekę nad dłużnikiem.

§ 43. Dłużnikowi można udzielić ulg w spłacie zadłużenia w formie:

- 1) odroczenia terminu płatności należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń;
- 2) rozłożenia należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń na raty, jeżeli ich spłata nie jest dokonywana poprzez potrącanie ze świadczenia;
- 3) zmniejszenia rat potrąceń należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń, jeżeli ich spłata jest dokonywana poprzez potrącanie ze świadczenia.

§ 44. 1. Ulgi w spłacie należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń można udzielić, jeżeli:

- 1) zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności lub
- 2) kwota należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń nie przewyższa kosztów upomnienia w postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

2. Okres odroczenia terminu płatności lub wysokość rat spłaty powinny uwzględniać możliwości płatnicze dłużnika oraz uzasadniony interes Kasy.

3. Rozłożenie na raty kwot należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń albo odroczenie terminu ich płatności następuje w formie umowy.

4. Umowa, o której mowa w ust. 3, powinna zawierać:

- 1) informację, że jeżeli dłużnik Kasy nie wywiązuje się z układu ratalnego, pozostała kwota należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń staje się natychmiast wymagalna wraz z odsetkami w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego. Dotyczy to również sytuacji, gdy dłużnik nie dotrzyma wyznaczonego terminu odroczonej płatności;
- 2) zapis, że umowa ulega rozwiązaniu w razie przyznania dłużnikowi prawa do świadczenia emerytalno-rentowego w wysokości umożliwiającej potrącanie kwoty nienależnie pobranych świadczeń z bieżących wypłat świadczeń emerytalno-rentowych. O rozwiązaniu umowy należy poinformować dłużnika odrębnym pismem.

5. Jeżeli umowa dotyczy rozłożenia kwot należności na raty, powinna zawierać również informację, że ewentualna zmiana warunków spłaty może nastąpić wyłącznie na pisemny wniosek dłużnika, przy czym do dnia zawarcia nowej umowy dłużnik jest zobowiązany do opłacania rat w ustalonych kwotach i terminach.

6. W przypadku wystąpienia przejściowych trudności płatniczych, na wniosek osoby zainteresowanej, można zmniejszyć wysokość potrąceń ze świadczenia emerytalno-rentowego lub zawiesić dokonywanie tych potrąceń na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy.

7. Postępowanie w sprawach, o których mowa w ust. 6, nie wymaga zawarcia umowy z dłużnikiem oraz wydawania decyzji administracyjnych i powinno kończyć się pismem informującym o rozstrzygnięciu sprawy.

§ 45. 1. W przypadku, gdy we wniosku osoba zainteresowana nie określi wysokości raty, wówczas wysokość minimalnej raty nie powinna być niższa niż kwota 100 zł (słowie: sto złotych).

2. Termin płatności rat należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń wyznacza się co miesiąc.

3. Dopuszcza się możliwość rozłożenia na raty należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń objętych postępowaniem egzekucyjnym, w przypadku przedłużającej się egzekucji lub braku wpływów z egzekucji, o ile osoba zainteresowana ma uregulowane koszty

egzekucyjne i koszty upomnienia. Wówczas niezwłocznie zawiadamia się organ egzekucyjny o rozłożeniu na raty należności objętej postępowaniem egzekucyjnym.

4. W przypadku niepodjęcia spłaty należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń w ustalonych ratach lub nieopłacenia co najmniej dwóch rat i nie złożenia przez dłużnika wniosku o zmianę warunków spłaty, Kasa wzywa dłużnika do opłacenia rat w terminie 7 dni, z informacją o zagrożeniu rozwiązania umowy, o której mowa § 44 ust. 3, w przypadku nieopłacenia rat w wyznaczonym terminie.

Nie dotyczy to sytuacji, gdy nieterminowe opłacenie rat spowodowane było wystąpieniem zdarzeń losowych, o których dłużnik poinformował Kasę.

Rozdział 7

Odpisywanie nienależnie pobranych świadczeń

§ 46. Odpisaniu podlegają:

- 1) kwoty nadpłaconych świadczeń, o których mowa w § 16;
- 2) kwoty nienależnie pobranych świadczeń, niepodlegające dochodzeniu, o których mowa w § 11;
- 3) kwoty przedawnionych należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń, o których mowa w § 49.

§ 47. Jeżeli osoba zainteresowana, która pobrała nienależnie świadczenie, zmarła lub wyjechała za granicę z zamiarem stałego zamieszkania, do kraju innego niż państwo członkowskie UE/EFTA, Wielkiej Brytanii i nie pozostawiła majątku, z którego można by dochodzić, a dochodzenie zwrotu należności z tytułu nienależnie pobranego świadczenia w trybie przepisów prawa cywilnego byłoby nieuzasadnione (koszty postępowania związanego z dochodzeniem od ewentualnych spadkobierców mogą przewyższyć kwotę nadpłaty), jednostka organizacyjna Kasy może odstąpić od dochodzenia należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń, które podlegają odpisaniu.

§ 48. W każdym przypadku odpisywania należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń należy sporządzić wniosek na druku KRUS SR-35, który po zaopiniowaniu przez Komisję ds. umarzeń podlega akceptacji dyrektora oddziału regionalnego Kasy, jego zastępcy, kierownika placówki terenowej Kasy, jego zastępcy, lub innego pracownika jednostki organizacyjnej Kasy upoważnionego przez Prezesa Kasy.

Rozdział 8

Przedawnienie należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń

§ 49. Należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń ulegają przedawnieniu po upływie 10 lat, licząc od dnia uprawomocnienia się decyzji ustalającej te należności.

§ 50. 1. Bieg terminu przedawnienia liczy się od dnia uprawomocnienia się decyzji:

- 1) żądającej zwrotu określonej należności z tytułu nienależnie pobranego świadczenia;

- 2) o wstrzymaniu wypłaty świadczenia lub o obniżeniu jego wysokości, jeżeli ustalenie kwoty nadpłaty wymaga przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego.
 2. Bieg terminu przedawnienia może ulec zawieszeniu lub przerwaniu.
 3. Bieg terminu przedawnienia ulega zawieszeniu:
 - 1) od dnia zawarcia umowy o rozłożenie spłaty należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń na raty, o której mowa w § 45 ust. 3, do dnia terminu płatności odroczonej należności lub ostatniej raty;
 - 2) rozpoczęcia potrąceń ze świadczeń;
 - 3) zastosowania środka egzekucyjnego, o którym dłużnik został poinformowany;
 - 4) jeżeli wydanie decyzji jest uzależnione od rozstrzygnięcia zagadnienia wstępnego przez inny organ lub sąd, trwa do dnia, w którym decyzja innego organu stała się ostateczna lub orzeczenie sądu uprawomocniło się, nie dłużej jednak niż przez 2 lata.
 4. Bieg terminu przedawnienia przerywa ogłoszenie upadłości.

§ 51. W przypadku osoby, która nienależnie pobrała świadczenia, decyzji, o której mowa w § 18 z uwzględnieniem § 19, nie wydaje się później niż w terminie 5 lat od ostatniego dnia okresu, za który pobrano nienależne świadczenie.

Rozdział 9

Postanowienia końcowe

§ 52. Wzory decyzji wydawanych w zakresie umorzeń należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń oraz druki wymienione w niniejszym załączniku są zamieszczone Zintegrowanym Systemie Zarządzania.

§ 53. W sprawie o ponowne rozpatrzenie wniosku, pracownik który brał udział w podjęciu zaskarżonej decyzji, podlega wyłączeniu od udziału w postępowaniu.

